

JUSTITS MINISTERIET

Civil- og Politiafdelingen

Dato: 15. april 2008
Kontor: Dyrevelfærdskontoret
Sagsnr.: 2008-151-0170
Dok.: ERK40257

Telefonnotits

Indhentelse af supplerende oplysninger fra den Nederlandske Ambassade vedr. kastration af pattegrise

Anni Van Engelenburg har dags dato telefonisk oplyst, at Nederlandene for så vidt angår kastration af pattegrise med en alder på under 7 dage følger de regler, der er fastsat i svinedirektivet.

Kastration af pattegrise på under 7 dage kan således foretages af dyrlæger eller personer, der uddannet i kastration. Der kræves ikke forudgående bedømmelse eller efterfølgende smertelindring.

/ERK

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Mette Johansen

Fra: Anni van Engelenburg [anneng@um.dk]
Sendt: 11. april 2008 14:02
Til: Justitsministeriet; Mette Johansen; HAAAMBU, Indberetning; HAAAMBU, Archive
Cc: UP; Asif Parbst Amin; Torsten Kjølbj Nielsen; Kirsten Malling Biering; Christian Nygård Nissen; Kim Rosner Pedersen; Udenrigsministeriet
Emne: Haag: Indhentelse af oplysninger om kastration af smågrise
Vedhæftede filer: Verklaring Noordwijk en versie def.doc

Ambassaden Haag

Indhentelse af information om kastration af smågrise

J.nr. 46.Nederlandene.3.HAG; MRS 3.a.

Ref.: UP-instruktion af 8. april 2008

På området kastration af smågrise anvendes i Nederlandene de gældende EU-regler:

"Kastration af smågrise, der er ældre end syv dage, er tilladt, såfremt den foretages under narkose kombineret med en langtidsvirkende analgesi af en dyrlæge".

Forslag til og retningslinjer for ændringer på området frem til år 2015 er fastlagt i "Declaration of Noordwijk", underskrevet/anbefalet d. 29. november 2007 af involverede parter, herunder landbrugsministeren, landbrugsorganisationer samt fødevareindustrien. En engelsksproget kopi heraf vedlægges.

Såfremt der er spørgsmål til det indsendte, kan der rettes henvendelse til undertegnede.

Ambassaden har talt med Celia Steegman og Bart Krijns fra det herværende landbrugsministerium.

Ambassaden Haag/ Anni van Engelenburg - Christian Nygård Nissen

Declaration of Noordwijk

Introduction

In the Netherlands much attention is given to raising animal welfare to an even higher level, on the part of the business sector, non governmental organisations and political parties alike. Castration of pig(let)s is an important issue in this respect. On grounds of their social involvement, parties go for short-term abolition of non-anaesthetised castration of pig(let)s.

Starting-point

Dutch supermarkets have indicated that as of January 1, 2009 they only wish to sell fresh pork that originates from pig(let)s that have been castrated under an anaesthetic. Other parties within the retail, industrial and food service sectors have by now taken up this position as well.

Message

We accept our social responsibility and aim to put an end to the castration of pig(let)s in a responsible way, by 2015 at the latest. We consider castration under an anaesthetic a compromise as long as this goal has not been attained. Our effort in this respect is to limit the duration of this compromise as much as possible. What we wish to achieve is that castration under an anaesthetic will be possible by way of a method that can be applied by the pig farmer in person. Castration under an anaesthetic involves higher costs. These costs will be reimbursed by the market parties whose terms of procurement include demands on pig farmers concerning non-anaesthetised castration.

We aim for supermarkets and market parties in the food service and food industry in the Netherlands to start putting in an effort to include in their offer as many processed meat and meat products, apart from fresh meat, originating from litters of pigs whose boars were castrated under an anaesthetic.

Action plan

We will take action to realise our objectives. We will prepare a calculation model of the costs, as well as a proposal on how to cover these costs. Our proposals will be reviewed by LEI of Wageningen University and Research centre. We will be working towards a practical, affordable way of anaesthetising pig(let)s. We will also make it transparent for the parties involved how to set about assuring this procedure.

We are putting in a great effort to introduce the Dutch approach among our European partners through our umbrella organisations in Europe. Our objective is to realise castration under an anaesthetic within an EU-perspective as well, and in the long run to put an end to castration as a whole.

Before July 1, 2008 we will account for our efforts with regard to this declaration.

Conclusion

We hereby call on everyone to join this declaration by publicly endorsing it.

The Declaration of Noordwijk was signed on November 29, 2007.

Signatories of the Declaration of Noordwijk:

1. Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (*Dutch Food Retail Association*), hereafter named CBL

Represented by its director, Mr Theo Roos

2. Centrale Organisatie voor de Vleessector (*Central organisation for the meat industry*), hereafter named COV

Represented by its deputy chairman, Mr Siem Korver

3. Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (*National farmers' organisation*), hereafter named LTO

Represented by its chairwoman for the "LTO vakgroep Varkenshouderij" (*LTO pig farmers association*), Mrs Annechien ten Have-Mellema

4. Nederlandse Vakbond Varkenshouders (*Dutch pig farmers' union*), hereafter named NVV

Represented by its chairman, Mr Wyno Zwanenburg.

The Declaration of Noordwijk is also supported by:

- Mrs Gerda Verburg, Dutch Minister of Agriculture, Natural Environment and Food Quality
- Mr Frank Dales, director of the "Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren" (*Dutch Society for the Protection of Animals*)

Mette Johansen

Fra: Uta von Fintel [utadel@um.dk]

Sendt: 14. april 2008 10:50

Til: Mette Johansen; Justitsministeriet

Cc: Jørgen Molde; Asif Parbst Amin; UP; Torsten Kjølby Nielsen

Emne: HASTER: Ambassaden Bruxelles, belgisk lovgivning vedr. kastration af smågrise

Ambassaden Bruxelles, den 14. April 2008-04-14

HASTER

For:
Mette Johansen
fuldmægtig
Justitsministeriet
København

Kopi til Udenrigsministeriet (UP)

Under henvisning til Justitsministeriets anmodning af 8. april (modtaget via UP/Torsten Kjølby Nielsen) vedrørende belgisk lovgivning af kastration af smågrise, kan følgende hermed oplyses efter kontakt med det belgiske sundhedsministeriums juridiske afdeling for dyrs velfærd:

Ifølge belgisk lovgivning generelt er al intervention på dyr (andet end af helbredsmæssige årsager) forbudt. Dog findes der visse undtagelser, bl.a. i forbindelse med kastration.

Disse undtagelser fremgår af kgl. belgisk bekendtgørelse af 17. maj 2001 (med ikrafttrædelse den 1. dag af 3. måned, der fulgte offentliggørelsen den 4.7.2001 i belgisk statstidende, Moniteur Belge).

Bekendtgørelsen indeholder en liste over dyr/dyrekategorier, med for hver art en anførelse af de interventioner, der for den pågældende art er tilladt, de specielle betingelser herfor samt angivelse af evt. krav om bedøvelse ("anesthésie") eller dulmen ("sédation").

For grises vedkommende (udtrykket "smågrise" anvendes ikke) anføres følgende korte afsnit vedrørende specielt kastration i lovgivningen:

"
Kastration tilladt

Udelukkende ved kirurgisk intervention.

Bedøvelse ("anesthésie") er krævet fra grisens alder på 4 uger og frem.

"

Lovgivningen, der foreligger på fransk og nederlandsk og udgør 6 sider, kan tilvejebringes, såfremt det ønskes.

Ambassaden Bruxelles/Uta von Fintel

UTA VON FINTEL/E-MAIL: UTADEL@UM.DK
ATTACHE
TEL. DIR. +32 (0)2233 0919/gsm +32 (0)478 60 21 27

14-04-2008

EMBASSY OF DENMARK
RUE D'ARLON 73 AARLENSTRAAT
1040 BRUSSELS
TEL. +32 (0)2233 0900/WWW.AMBBRUXELLES.UM.DK

Mette Johansen

Fra: Ole Fester Jørgensen [olejor@um.dk]**Sendt:** 14. april 2008 14:55**Til:** Mette Johansen**Emne:** VS: Svar fra amb. Oslo på INSTRUKTION: Indhentelse af oplysninger om opholdslandets regler for kastration af smågrise.

Fra: Jane Jørgensen**Sendt:** 9. april 2008 13:53**Til:** NFG; OSLAMBU, Archive**Cc:** Karsten Ankjær Jensen; Ole Fester Jørgensen; Christen Krogh; Stockholm; Bryssel AMB; Haag; Theis Truelсен; OSLAMBU, Archive; OSLAMBU, Circulation public; Jane Jørgensen; Udenrigsministeriet**Emne:** VS: Svar fra amb. Oslo på INSTRUKTION: Indhentelse af oplysninger om opholdslandets regler for kastration af smågrise.

Ambassaden i Oslo, den 9. april 2008

Nedenfor følger Norges forskrift for svinehold. Som det fremgår af svaret fra Landbruks- og matdepartementet, er de gældende regler om kastrering af smågrise indeholdt i forskriftens § 10. I henhold hertil skal kastrering af smågrise under 4 uger udføres af veterinær og under bedøvelse. Udføres indgrebet på smågrise, som er ældre end 7 dage, skal der udover bedøvelse anvendes langtidsvirkende smertebehandling givet som indsprøjtning i forbindelse med indgrebet.

Som understreget af Landbruks- og matdepartementet er forbudet mod al kastrering af grise efter 1. januar 2009 for nylig udsat på ubestemt tid. Kastrering under bedøvelse udført af veterinær kan således fortsat finde sted efter denne dato.

Ambassaden Oslo / Jane Jørgensen

Fra: Grendstad Eva Helene Ellingsen [mailto:Eva-Helene-Ellingsen.Grendstad@lmd.dep.no]**Sendt:** 09 April 2008 12:30**Til:** Oslo**Cc:** Jane Jørgensen**Emne:** SV: Forespørgsel fra Danmoslamb@um.dkarks Ambassade: Det gældende norske regelværk for kastration af smågrise.

Viser til mottatt forespørgsel om regler for kastrering av gris. Vedlagt er Forskrift om hold av svin. I § 10 er et avsnitt uthevet i rødt som er gjeldende rett i Norge på dette området. Datoen 2009 som er omtalt i § 10 viser til et forbud mot all kastrering av gris fra denne dato. Dette forbudet er nylig utsatt på ubestemt tid. Det vil derfor ikke bli et forbud mot kastrering av gris fra 2009 slik det opprinnelig var tenkt. Kastrering med bedøvelse utført av veterinær vil imidlertid bli videreført.

Med vennlig hilsen

Eva H. E. Grendstad

[HJEM](#)[RESSURSER](#)[TJENESTER](#)[HJELP](#)[LENKER](#)[OM LOVDATA](#)

Skriv ut

Forskrift om hold av svin.

Oversikt Hele forskriften Første Forrige Neste

Kapittel II. Generelle bestemmelser

§ 4. Generelt

Ved hold av svin skal det tas hensyn til dyras atferdsmessige og fysiologiske behov, og dyra for unødig stress, smerte og lidelse. Avl skal fremme god funksjon og helse hos dyra.

§ 5. Kompetanse

Dyreeier og andre med ansvar for svin skal kunne dokumentere nødvendig kunnskap om dyr fysiologiske behov, aktuelle driftsformer, og bestemmelsene i denne forskriften. Dyreeier har ansvar og håndterer dyra har den nødvendige kompetanse til å håndtere dyra på en god måte.

§ 6. Tamhet

Svin skal vennest til mennesker fra tidlig alder.

§ 7. Bygning, rom m.m.

Driftsmåter skal legges til rette slik at de gir svin gode muligheter for bevegelse, mosjon og utlating og skal være utformet og innredet slik at dyra ikke påføres eller påfører seg selv skade.

Inngangspartiet til dyrerom skal være utstyrt med smittesluse for å motvirke smitteoverføring. Det skal være egnet plass som sikrer at inn- og utlating av dyr kan foregå på en dyrevernsmessig måte. I tilknytning til dyrerom skal det være innlagt kaldt og varmt vann. Inngang til/utgang fra rommet skal være plassert på et sted hvor personell kan skifte klær, vaske seg og reingjøre utstyr. Personell skal ha adgang til å gå gjennom dyrerommet eller gangareal hvor det ferdes dyr.

Materialer som brukes i dyrerom og innredning som svin kommer i kontakt med, skal ikke være utformet og skal kunne reingjøres og desinfiseres på en praktisk måte.

Hold av svin over andre dyr i samme rom er ikke tillatt.

Strømførende ledning skal ikke brukes som bingeskille eller på annen måte for å avgrense dyrene innendørs.

Det skal ikke brukes tekniske løsninger for utgjødsling og gjødselhåndtering som utelukker tilførsel av strø i dyrerom. Det skal ikke være åpen forbindelse mellom gjødselkjeller og husdyrrom. Tilfredsstillende løsninger for å hindre inntrenging av gjødselgass til husdyrrom kan etableres.

§ 8. Oppstalling - binger, gulv etc.

Svin skal ha adgang til en bekvem, tørr, ren og trekkfri liggeplass med passe temperatur. Dyra skal hvile og reise seg normalt.

Svin skal ha separat ete-/liggeplass og gjødselplass. Utforming av binger skal være slik at strøet skal ha en plan, ikke glatt overflate. Det skal være tett gulv, djupstrø eller talle på liggeplassen, og stort at alle dyra kan ligge samtidig. Den øvrige del av bingen kan ha drenerende gulv. Ved bruk av spalteplankbredden være like stor i hele plankenes lengde. Planker med skadde kanter skal straks fjernes.

Svin skal oppstalles slik at de kan se, lukte og høre andre svin. Purker kan holdes utenfor sykebinger de siste dagene før forventet grising.

Når svin holdes i gruppe, skal det tas forholdsregler for å forhindre slagsmål som går ut over gruppen.

Svin som er særlig aggressive, eller er blitt angrepet av andre griser, er syke eller skadet, skal plasseres i individuelle binger eller mindre grupper når hensynet til dyrevernet tilsier dette. Individuelle binger skal være slik at grisen lett kan snu seg.

Det skal i bygninger for svin være særskilte binger til syke dyr og dyr som trenger ekstra tilsyn. Slaktegris og purker være minst én sykebinge pr. 50 dyr. Det skal sørges for at dyr i sykebinger har tilgang til strø, og er sikret tilgang til vann og fôr.

Når det anvendes spaltegulv til svin, skal spalteplankens bredde ikke være mindre og spalteåpning større enn angitt i tabellen nedenfor.

	<i>Spalteplankbredde, min. mm</i>	<i>Spalteåpning maks. mm</i>
Drektige purker og ungpurker	80	
Fødebinger		
- plastspalter	16	
- metallspalter	30	
- betongspalter	50	
Binger til avvente smågris		
- plastspalter	16	
- betongspalter	50	
Slaktegris, betongspalter	80	

¹ Spaltegulv med spalteåpning større enn 10 mm skal tildekkes i tiden rundt grising.

§ 9. Avvenning

Smågriser skal tidligst avvennes ved 28 dagers alder. Tidligere avvenning er kun tillatt etter godkjenning av veterinær.

§ 10. *Inngrep og medisinsk behandling*

Inngrep som skjer i annen hensikt enn å gi behandling eller å stille diagnose er forbudt.

Dette er ikke til hinder for merking etter merkeforskriften, eller merking av behandlet svin. I første ledd:

- Ved behov kan tenner files med egnet redskap forutsatt at dette etterlater en uskadd, jevn tann på smågris er forbudt. Lengden av hjørnetennene til råner kan kun reduseres hvis det sikkerhetshensyn.
- Kastrering av smågriser under 4 uker er tillatt frem til 1. januar 2009. Inngrepet skal utføres av bedøvelse, og utført på smågris eldre enn 7 dager skal det i tillegg til bedøvelse brukes lokal smertebehandling gitt som injeksjon i forbindelse med inngrepet.
- Amputasjon av hale etter medisinsk indikasjon. Inngrepet kan kun gjøres av veterinær med med langtidsvirkende smertebehandling.

§ 11. *Fiksering og prøvetaking*

Det er ikke tillatt å fikserer svin. Det er likevel tillatt med fiksering i følgende tilfeller:

- i forbindelse med fôring
- i forbindelse med veterinærbehandling/inseminering
- spesielt urolige enkeltdyr under brunst
- spesielt urolige purker fra grisingstidspunktet og opp til 7 dager etter grising.

Oppbinding er ikke tillatt som fikseringsmetode. Ved nybygg og ombygging av fødeavdeling rette for at fiksering ikke er nødvendig.

Det skal finnes innretninger som gjør det mulig å fikserer dyr ved veterinærbehandling, prøve Dette gjelder også ved utedrift. Det skal ytes bistand ved nødvendig prøvetaking utført av tilsyns

§ 12. *Tekniske innretninger*

Tekniske innretninger som brukes i husdyrrommet skal ettersees minst én gang daglig. Ved i innretninger, skal funksjoner som vedrører dyras velferd og hygieniske forhold, innen rimelig tid alternative løsninger. Ved strøbrudd skal det finnes alternative løsninger som sikrer tilstrekkelig

Mekaniske ventilasjonsanlegg skal være tilkoblet alarm som varsler om ventilasjonssvikt. Va også ved svikt i strømforsyningen. Alarmsystemet skal prøves jevnlig.

§ 13. *Klima*

Inneklimaet skal være tilpasset dyras behov. Alle dyrerom skal ha ventilasjonssystemer som luftskifte. Temperaturen i husdyrrom skal reguleres etter hva som er gunstig i forhold til rase og i opphold utendørs skal dyra kunne søke beskyttelse mot sol og ugunstige værforhold.

Gasser i uheldige konsentrasjoner skal ikke komme inn eller oppstå i rom hvor det er dyr. Støvet og luftforurensning skal holdes på et akseptabelt nivå.

§ 14. Lys

Dyrerom skal ha nok vinduer til å sikre tilgang på dagslys. Det skal også være mulighet for å sikre at dyra får tilstrekkelig lys. Lysintensiteten skal være minst 75 lux i minst 8 timer pr. dag. Lyskildene skal ikke være til ubehag for dyra. Svin skal ikke utsettes for permanent kunstig lys. Dette er ikke til hinder for bruk av varmelampe til smågris.

§ 15. Støy

Svin skal ikke utsettes for unødig støy. Støynivået skal være så lavt at det ikke på noe sted i rommet utgjør en ulempe for dyra. Varig støy på mer enn 65 dB skal unngås.

§ 16. Brannsikring

Det skal være brannslanger eller et tilstrekkelig antall håndslukkeapparater i alle bygninger og rom.

Dyra skal lett kunne slippes ut i tilfelle brann eller andre nødssituasjoner. Plassering og utforming av utgangsdører mv. skal muliggjøre en rask evakuering av dyra.

Ventilasjonsanlegg skal være konstruert slik at det ikke sprer branngasser.

Første Forrige Neste

Databasen sist oppdatert 8. apr 2008

Eva Helene Ellingsen Grendstad
Avdelingsdirektør
Landbruks- og matdepartementet

Avdeling for Matpolitikk
Seksjon for dyrehelse og dyrevern

Telefon kontor: 22 24 94 17

Telefaks: 22 24 95 59

Mobiltelefon: 480 66 727

Postadresse: Postboks 8007 Dep, 0030 Oslo

Besøksadresse: Akersgaten 59

E-post: eva.grendstad@lmd.dep.no

URL: <http://odin.dep.no/lmd>

Fra: Jane Jørgensen [<mailto:janjor@um.dk>]

Sendt: 9. april 2008 12:17

Til: Grendstad Eva Helene Ellingsen

Emne: Forespørgsel fra Danmarks Ambassade: Det gældende norske regelværk for kastration af smågrise.

Den danske Ambassade i Oslo, den 9. april 2008

Kære Eva Grendstad

Under henvisning til vor telefonsamtale d.d. ønsker ambassaden til brug for besvarelse af en anmodning fra det danske justitsministerium at modtage teksten omhandlende det gældende norske regelværk for kastration af smågrise. Oplysningerne bedes fremsendt pr. e-mail til følgende mail-adresser: oslamb@um.dk med kopi til janjor@um.dk.

Oplysningerne bedes være ambassaden i hænde senest fredag den 11. april d.å.

På forhånd tak for hjælpen.

Med venlig hilsen

Jane Jørgensen
Ministerråd
Danmarks Ambassade i Oslo
22 54 08 02
janjor@um.dk

Forskrift om hold av svin.

Kapittel II. Generelle bestemmelser

§ 4. *Generelt*

Ved hold av svin skal det tas hensyn til dyras atferdsmessige og fysiologiske behov, og dyra skal beskyttes mot fare for unødig stress, smerte og lidelse. Avl skal fremme god funksjon og helse hos dyra.

§ 5. *Kompetanse*

Dyreeier og andre med ansvar for svin skal kunne dokumentere nødvendig kunnskap om dyras atferdsmessige og fysiologiske behov, aktuelle driftsformer, og bestemmelsene i denne forskriften. Dyreeier har ansvar for at personell som håndterer dyra har den nødvendige kompetanse til å håndtere dyra på en god måte.

§ 6. *Tamhet*

Svin skal vennes til mennesker fra tidlig alder.

§ 7. *Bygning, rom m.m.*

Driftsmåter skal legges til rette slik at de gir svin gode muligheter for bevegelse, mosjon og normal atferd. Dyrerom skal være utformet og innredet slik at dyra ikke påføres eller påfører seg selv skade.

Inngangspartiet til dyrerom skal være utstyrt med smittesluse for å motvirke smitteoverføring og sikre god hygiene. Det skal være egnet plass som sikrer at inn- og utlasting av dyr kan foregå på en dyrevernsmessig og smittemessig sikker måte. I tilknytning til dyrerom skal det være innlagt kaldt og varmt vann. Inngang til/utgang fra dyrerom skal ha egnet sted hvor personell kan skifte klær, vaske seg og reingjøre utstyr. Personell skal ha adgang til fôrlager og servicerom uten å måtte gå gjennom dyrerommet eller gangareal hvor det ferdes dyr.

Materialer som brukes i dyrerom og innredning som svin kommer i kontakt med, skal ikke være skadelige for dyra, og skal kunne reingjøres og desinfiseres på en praktisk måte.

Hold av svin over andre dyr i samme rom er ikke tillatt.

Strømførende ledning skal ikke brukes som bingeskille eller på annen måte for å avgrense dyras oppholdsplass innendørs.

Det skal ikke brukes tekniske løsninger for utgjødsling og gjødselhåndtering som utelukker bruk av tilstrekkelige mengder strø i dyrerom. Det skal ikke være åpen forbindelse mellom gjødselkjeller og husdyrrom dersom ikke andre tilfredsstillende løsninger for å hindre inntrenging av gjødselgass til husdyrrom kan etableres.

§ 8. Oppstalling - binger, gulv etc.

Svin skal ha adgang til en bekvem, tørr, ren og trekkfri liggeplass med passe temperatur. Dyra skal kunne legge seg, hvile og reise seg normalt.

Svin skal ha separat ete-/liggeplass og gjødselplass. Utforming av binger skal være slik at strø kan brukes. Golvet skal ha en plan, ikke glatt overflate. Det skal være tett gulv, djupstrø eller talle på liggeplassen, og arealet skal være så stort at alle dyra kan ligge samtidig. Den øvrige del av bingen kan ha drenerende gulv. Ved bruk av spaltegulv skal spalteplankbredden være like stor i hele plankenes lengde. Planker med skadde kanter skal straks skiftes ut.

Svin skal oppstalles slik at de kan se, lukte og høre andre svin. Purker kan holdes utenfor synsvidde for andre svin de siste dagene før forventet grising.

Når svin holdes i gruppe, skal det tas forholdsregler for å forhindre slagsmål som går ut over normal adferd.

Svin som er særlig aggressive, eller er blitt angrepet av andre griser, er syke eller skadet, skal oppstalles midlertidig i individuelle binger eller mindre grupper når hensynet til dyrevernet tilsier dette. Individuelle binger skal være så store at grisen lett kan snu seg.

Det skal i bygninger for svin være særskilte binger til syke dyr og dyr som trenger ekstra tilsyn. Det skal for slaktegris og purker være minst én sykebinge pr. 50 dyr. Det skal sørges for at dyr i sykebinger har tilstrekkelig varme og strø, og er sikret tilgang til vann og fôr.

Når det anvendes spaltegulv til svin, skal spalteplankens bredde ikke være mindre og spalteåpningen ikke være større enn angitt i tabellen nedenfor.

	<i>Spalteplankbredde, min. mm</i>	<i>Spalteåpning, maks. mm</i>
Drektige purker og ungpurker	80	18
Fødebinger		
- plastspalter	16	12 ¹
- metallspalter	30	12 ¹
- betongspalter	50	11 ¹
Binger til avvente smågris		
- plastspalter	16	12
- betongspalter	50	14
Slaktegris, betongspalter	80	18

¹ Spaltegulv med spalteåpning større enn 10 mm skal tildekkes i tiden rundt grising.

§ 9. Avvenning

Smågriser skal tidligst avvennes ved 28 dagers alder. Tidligere avvenning er kun tillatt etter medisinsk indikasjon vurdert av veterinær.

§ 10. Inngrep og medisinsk behandling

Inngrep som skjer i annen hensikt enn å gi behandling eller å stille diagnose er forbudt.

Dette er ikke til hinder for merking etter merkeforskriften, eller merking av behandlet svin. Unntak fra forbudet i første ledd:

- Ved behov kan tenner files med egnet redskap forutsatt at dette etterlater en uskadd, jevn tannflate. Klipping av tenner på smågris er forbudt. Lengden av hjørnetennene til råner kan kun reduseres hvis det er nødvendig av sikkerhetshensyn.
- Kastrering av smågriser under 4 uker er tillatt frem til 1. januar 2009. Inngrepet skal utføres av veterinær med bruk av bedøvelse, og utført på smågris eldre enn 7 dager skal det i tillegg til bedøvelse brukes langtidsvirkende smertebehandling gitt som injeksjon i forbindelse med inngrepet.
- Amputasjon av hale etter medisinsk indikasjon. Inngrepet kan kun gjøres av veterinær med bruk av bedøvelse og med langtidsvirkende smertebehandling.

§ 11. Fiksering og prøvetaking

Det er ikke tillatt å fikse svin. Det er likevel tillatt med fiksering i følgende tilfeller:

- i forbindelse med fôring
- i forbindelse med veterinærbehandling/inseminering
- spesielt urolige enkeltdyr under brunst
- spesielt urolige purker fra grisingstidspunktet og opp til 7 dager etter grising.

Oppbinding er ikke tillatt som fikseringsmetode. Ved nybygg og ombygging av fødeavdelinger skal det legges til rette for at fiksering ikke er nødvendig.

Det skal finnes innretninger som gjør det mulig å fikse dyr ved veterinærbehandling, prøvetaking og lignende. Dette gjelder også ved utedrift. Det skal ytes bistand ved nødvendig prøvetaking utført av tilsynsmyndigheten.

§ 12. Tekniske innretninger

Tekniske innretninger som brukes i husdyrrommet skal ettersees minst én gang daglig. Ved feil på tekniske innretninger, skal funksjoner som vedrører dyras velferd og hygieniske forhold, innen rimelig tid kunne ivaretas ved alternative løsninger. Ved strømbrudd skal det finnes alternative løsninger som sikrer tilstrekkelig luftskifte.

Mekaniske ventilasjonsanlegg skal være tilkoblet alarm som varsler om ventilasjonssvikt. Varslingen skal fungere også ved svikt i strømforsyningen. Alarmsystemet skal prøves jevnlig.

§ 13. Klima

Inneklimaet skal være tilpasset dyras behov. Alle dyrerom skal ha ventilasjonssystemer som sikrer tilstrekkelig luftskifte. Temperaturen i husdyrrom skal reguleres etter hva som er gunstig i forhold til rase og alder på dyra. Ved opphold utendørs skal dyra kunne søke beskyttelse mot sol og ugunstige værforhold.

Gasser i uheldige konsentrasjoner skal ikke komme inn eller oppstå i rom hvor det er dyr. Støv og annen luftforurensning skal holdes på et akseptabelt nivå.

§ 14. Lys

Dyrerom skal ha nok vinduer til å sikre tilgang på dagslys. Det skal også være mulighet for kunstig belysning slik at dyra får tilstrekkelig lys. Lysintensiteten skal være minst 75 lux i minst 8 timer pr. dag. Lyskildene skal plasseres slik at de ikke er til ubehag for dyra. Svin skal ikke utsettes for permanent kunstig lys. Dette er ikke til hinder for bruk av varmelampe til smågris.

§ 15. Støy

Svin skal ikke utsettes for unødig støy. Støynivået skal være så lavt at det ikke på noe sted i dyrerommet er til ulempe for dyra. Varig støy på mer enn 65 dB skal unngås.

§ 16. Brannsikring

Det skal være brannslanger eller et tilstrekkelig antall håndslukkeapparater i alle bygninger med husdyr.

Dyra skal lett kunne slippes ut i tilfelle brann eller andre nødssituasjoner. Plassering og utforming av ganger, dører mv. skal muliggjøre en rask evakuering av dyra.

Ventilasjonsanlegg skal være konstruert slik at det ikke sprer branngasser.

Databasen sist oppdatert 8. apr 2008

Mette Johansen

Fra: Ole Fester Jørgensen [olejor@um.dk]
Sendt: 14. april 2008 14:56
Til: Mette Johansen
Emne: VS: Stockholm: SVAR PÅ INSTRUKTION: Kastrering af smågrise.
Vedhæftede filer: 071024_kastrering_smagris_rapport.pdf; Jordbruksverket - Kastrering af smågrise.doc; Kastreras - helt utan bedövning.doc; Grisar kan få kastreringsbedövning.doc; Grym kastrering av kulingar.doc

Fra: Bent Graff
Sendt: 11. april 2008 16:24
Til: NFG; STOAMBU, Archive
Cc: Ole Fester Jørgensen; STOAMBU, Cirkulation; Tom Risdahl Jensen; Martin Bang; Morten Andersen-Mølgaard; Bent Graff; Karsten Ankjær Jensen; Oslo; Haag; Bryssel AMB
Emne: Stockholm: SVAR PÅ INSTRUKTION: Kastrering af smågrise.

Resume: Kastrering af smågrise er også på mediernes dagsorden i Sverige. Overordnet gælder der de samme regler i Sverige, som er gældende i Danmark. Grisene skal kastreres inden de er 7 dage gamle, og indgrebet kan foretages af landmændene selv. Der er ikke på nuværende tidspunkt nogle krav om, at der skal bruges bedøvelse ved kastreringen. Mediernes fokus på området har været medvirkende til, at regeringen har bedt de to styrelser Jordbruksverket og Djurskyddsmyndigheden om at undersøge mulighederne for at indføre regler om bedøvelse før kastreringen foretages. Udredningsarbejdet er på nuværende tidspunkt kun lige påbegyndt og det vil derfor være for tidligt at drage nogle konklusioner om fremtidige tiltag. Det forventes dog fra regeringens side, at der skal findes en løsning på problemet inden 1. november i år.

Kastreringen af smågrise har ligesom i Danmark været på mediernes dagsorden. Diskussionerne drejer sig i høj grad om, hvorvidt det er muligt at lave et totalt forbud mod kastrering, eller indføre bedøvelse i forbindelse med indgrebet. Regeringen har udstedt enslydende "kommissorier" til Jordbruksverket og Djurskyddsmyndigheden om at "medvirke til at udvikle teknikker og systemer i svineproduktionen, der skal bidrage til at gøre kastreringen af smågrise uden bedøvelse unødvendig. Arbejdet skal specielt medtage overvejelser, om mulighederne for at indføre samme system som i Norge. Der er både tale om økonomiske og dyrevelfærdsmæssige hensyn. Opgaven skal senest være løst d.1 november 2007".

Jordbruksverkets opfattelse er, at det *juridisk* ikke vil være noget problem at overføre de norske regler til Sverige, men de svenske svineproducenter mener ikke, at der økonomisk set er mulighed og råderum for dette. Generelt skal der forskes mere på området, og derved findes frem til de bedste metoder og teknikker. I denne sammenhæng bliver der især set på udviklingen i de forskellige Europæiske lande som minder om Sverige.

I flg. Jordbruksverket kan der på nuværende tidspunkt ikke siges noget om, hvilken løsning Sverige vil nå frem til. Der henvises til, at Jordbruksverket netop har modtaget opgaven af regeringen, og derfor ikke er nået ret langt i arbejdsprocessen. Forventningerne til udviklingen er dog, at et totalt forbud mod kastrering af smågrise vil blive indført inden for de næste par år. Endvidere mente Jordbruksverket, at der i Sverige vil kunne opstå samme situation som i Holland, hvor supermarkeder fra 2009 vil stoppe med at sælge kødet fra kastrerede grise. Dermed tvinges producenterne til at finde andre metoder. På nuværende tidspunkt findes der imidlertid, iflg. Jordbruksverket ikke økonomisk bæredygtige alternativer til kastrering. De ville dog undersøge mulighederne for at benytte bedøvelse som spray, men de økonomiske hensyn gør det svært at gennemføre.

De specifikke juridiske regler der gælder for området kan læses i den vedhæftede rapport. Endvidere vedhæftes artikler om emnet fra den svenske presse.

Ambassaden Stockholm / Morten Andersen-Mølgaard/Bent Graff

2007-10-24

Redovisning av uppdrag om kastrering av smågrisar

Regeringen har i Regleringsbrev för budgetåret 2007 avseende Statens jordbruksverk¹ givit Jordbruksverket följande uppdrag:

Jordbruksverket skall medverka till att utveckla teknik och system inom svinproduktionen i syfte att göra kastrering av smågrisar utan föregående bedövning överflödig. I arbetet skall särskilt systemet i Norge utvärderas utifrån både djurskyddsmässiga och ekonomiska aspekter. Uppdraget skall redovisas senast den 1 november 2007.

Samma uppdrag gavs till Djurskyddsmyndigheten enligt Regleringsbrev för budgetåret 2007 avseende Djurskyddsmyndigheten². Jordbruksverkets uppdrag redovisas i denna promemoria. Den verksamhet som bedrivits av Djurskyddsmyndigheten inom uppdraget är inkluderad i redovisningen

SAMMANFATTNING

Den obedövade kastreringen av smågrisar får en ökande uppmärksamhet. De olika alternativen till kastrering utan föregående bedövning som utreds kräver mer forskning innan de kan tillämpas i produktionen. I Norge kastreras grisarna av veterinär efter bedövning tack vare lagstiftning som infördes år 2002. Det råder delade meningar bland såväl den norska veterinärkåren som producenterna om huruvida bedövningen förbättrar grisarnas välfärd vid kastreringen. Arbetsordningen har medfört en merkostnad för producenterna vilken blir allt mer kännbar med vikande lönsamhet i grisproduktionen. Systemet skulle kunna tillämpas direkt även i Sverige, men svenska producenter menar att det inte alls finns ekonomiskt utrymme för detta.

I arbetet med uppdraget under året har mycket fokus legat på forskning och europeiskt samarbete. Djurskyddsmyndigheten/Jordbruksverket har representerats vid en workshop i ämnet arrangerad av EU-kommissionen, och deltar i det EU-finansierade projektet PIGCAS (Attitudes, practices and state of the art regarding piglet castration in Europe). Diskussioner har dessutom förts på Jordbruksverket om framtida alternativ till obedövad kastrering.

¹ Jo2007/2502, delvis Jo2007/2581 från den 6 september 2007

² Jo2007/770 från den 1 mars 2007

Jordbruksverket drar följande slutsatser av uppdraget.

- Jordbruksverket rekommenderar fortsatt finansiering av svenska projekt för att utveckla tekniker och system med syfte att frångå den oönskade kastringen av smågrisar.
- Det bör övervägas om ett framtida förbud mot kastring utan föregående bedövning bör införas i svensk lagstiftning. Alternativt kan ett nationellt principbeslut fattas om att oönskad kastring ska förbjudas så snart alternativa metoder för att säkerställa kvaliteten på griskött finns.
- Utvecklingen av nya metoder för att könsortera galt sperma kommer att följas aktivt av Jordbruksverket.
- Inför en eventuell framtida introduktion av immunokastrering studeras den informationskampanj rörande behandlingen som bedrivs i Schweiz.
- Jordbruksverket fortsätter diskussionen om bedövning utförd av djurhållare före kastring.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	1
Bakgrund	3
Arbetet inom uppdraget	3
Gällande regelverk	4
Svensk lagstiftning	4
Gemenslagslagstiftning	5
Alternativa tekniker och system	6
Uppfödning av okastrerade hangrisar	6
Gruppering, skötsel och utfodring	7
Avel och hormoner	7
Övrig kastring	9
Beskrivning av situationen i Norge	9
Strategi inför kastreringsförbudet år 2009	10
Griskastrering ur ett europeiskt perspektiv	11
Diskussion	13
Slutsatser	16
Referenser	17

BAKGRUND

Sedan lång tid tillbaka kastreras en majoritet av de hangrisar som föds i Sverige, liksom i övriga Europa, utan bedövning när de är mycket unga. Anledningen till att grisarna kastreras är den s.k. galtluk som kött från okastrerade galtar kan avge, framför allt då köttet värms upp. Lukten upplevs som mycket obehaglig av vissa konsumenter och påverkar därför marknaden negativt.

Det smärtsamma ingreppet har uppmärksammas som ett djurskyddsproblem internationellt. Inom EU strävar man efter att gynna utveckling av metoder och system för köttförädling som kan minska behovet av kastrering genom kirurgiskt ingrepp³. I en deklaration från 2001 har jordbruksministrarna i Sverige, Danmark, Belgien, Nederländerna och Tyskland kommit överens om att obedövad kastrering av smågrisar bör förbjudas så snart alternativa metoder för att säkerställa kvaliteten på griskött finns.

I Norge råder ett förbud mot kastrering av obedövade smågrisar som utförs av lekman sedan augusti 2002, och ett totalförbud mot kastrering planeras från år 2009. Schweiz kommer att förbjuda obedövad kastrering från år 2009. Belgien har skrivit ett nationellt principavtal att endast tillämpa kastrering med föregående bedövning från 2006, och att undvika kastrering helt från år 2009. Näring och myndigheter i Belgien förväntar sig enligt uppgift att preparat för immunokastrering av hangrisar ska registreras för användning inom EU under senare delen av år 2008. I väntan på detta förefaller det som om bedövning före smågriskastrering ännu inte har börjat tillämpas. Samma intention som i Belgien föreslogs till jordbruksdepartementet i Nederländerna av landets ledande lantbruksorganisation och djurskyddsorganisation. En nationell kommitté med företrädare från berörda organisationer tar därför fram en handlingsplan med syfte att på sikt förbjuda kastrering i Nederländerna.

Intensiv forskning bedrivs nationellt och internationellt för att utveckla teknik och system inom svinproduktionen som kan göra den obedövade kastreringen av smågrisar överflödig. De alternativ som är kända idag har alla både för- och nackdelar ur flera synvinklar såsom djurskydd, arbetsmiljö, produktionsekonomi, livsmedelssäkerhet, produktkvalitet etc.

ARBETET INOM UPPDRAGET

I Regleringsbrev för budgetåret 2005 respektive 2006 avseende Djurskyddsmyndigheten gavs myndigheten liknande uppdrag från regeringen om kastrering av smågrisar. Det arbete som har bedrivits i dessa tidigare uppdrag har delvis legat till grund för årets arbete, och redovisas i rapporter motsvarande denna (*Djurskyddsmyndigheten 2005*, *Djurskyddsmyndigheten 2006*).

Djurskyddsmyndigheten beviljade år 2005 forskningsanslag till projektet "Alternativ till kirurgisk kastrering av gris – effekt av immunokastrering, boxyta och skatolsänkande foder på djurvälstånd och ornelukt". Beviljade forskningsmedel (totalt 1 898 000 kronor) har betalats ur årsvis till projektet, vilket beräknas kunna slutredovisas i december 2007.

Systemet för kastrering av smågrisar i Norge har beskrivits med hjälp av norska forskare samt kontaktpersoner inom norska producentorganisationer och departement.

³ artikel 6, Rådets direktiv 2001/88/EG

Värdefulla kontakter har upprätthållits med forskare, myndighetspersoner och andra intressenter i Europa och i övriga världen. Med hjälp av dessa kontakter får Jordbruksverket en uppdaterad bild av den samlade kunskapen i ämnet, och kan lättare medverka till att tekniker och system utvecklas och introduceras.

Djurskyddsmyndigheten fanns representerad vid EU-kommissionens workshop "Castration of piglets – Reflections towards alternatives: scientific and socio-economical aspects" i Bryssel den 29 januari 2007, där bl.a. synpunkter på ämnet från svensk synvinkel framfördes.

Djurskyddsmyndighetens/Jordbruksverkets representant deltar i den yttre cirkeln i det EU-finansierade projektet PIGCAS. Inom ramen för detta arbete bidrog Djurskyddsmyndigheten med synpunkter på utformningen av de båda enkäter som sänts ut till konsumenter, intressenter, myndigheter och producenter för att utvärdera inställning till, och praktiskt utförande av, griskastrering. Sista handen vid dessa dokument lades vid ett möte för "region norr" i Uppsala den 3 maj 2007. Storbritannien, Irland, Danmark, Estland, Lettland, Litauen och Finland representerades av var sin deltagare vid mötet. Från Sverige deltog regionkoordinator Kerstin Lundström, SLU, samt Djurskyddsmyndighetens representant.

En inledande diskussion har förts på Jordbruksverket angående möjligheten för djurhållare att själva bedöva grisar före kastrering.

GÄLLANDE REGELVERK

Svensk lagstiftning

Djurskyddslagen (1988:534)

Av 10-11 §§ framgår bl.a. att det är förbjudet att göra operativa ingrepp på eller ge injektioner till djur i andra fall än när det är befogat av veterinärmedicinska skäl. För operativa ingrepp på eller injektioner till djur ska veterinär anlitas.

Djurskyddsförordningen (1988:539)

Undantag från ovanstående rörande operativa ingrepp medges enligt 25 §. Av denna författning framgår bl.a. att det är tillåtet att kastrera husdjur även om det inte finns veterinärmedicinska skäl. Handjur av gris får kastreras utan att veterinär anlitas under förutsättning att kastreringen sker innan djuret uppnått sju dagars ålder. Vid kastrering av äldre grisar ska ingreppet göras under bedövning. Enligt 28 § är det förbjudet att tillföra djur hormoner eller andra ämnen för att påverka djurets egenskaper i annat syfte än att förebygga, påvisa, bota eller lindra sjukdom eller sjukdomssymtom. Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från denna paragraf.

Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:14) om operativa ingrepp på eller injektioner till djur

Enligt 6 § ska kastrering av gris utföras på s.k. blodig väg. Endast skalpell av engångstyp, vass och lämpligt utformad tång eller vasst rakblad fastsatt i en hållare får användas vid kastreringen.

Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2005:3) om hormonbehandling av djur

Utöver det som nämns ovan (*Djurskyddsförordningen 28 §*), får hormoner enligt 1 § tillföras djur i syfte att förhindra befruktning, framkalla abort, stimulera ägglossning, verka sammandragande på livmoder eller synkronisera brunst.

Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2002:57) om veterinärs rätt att förskriva och tillhandahålla läkemedel i anslutning till djursjukvård och djurhälsovård

Av 22 § framgår bl.a. att veterinär får förskriva läkemedel avsedda för gris för s.k. delegerad läkemedelsanvändning till djurhållare som genomgått utbildning enligt 27 § samma författning. Rätten till delegerad behandling omfattar dock inte läkemedel som har en sederande eller allmänanestetisk effekt.

Livsmedelsverkets föreskrifter (LIV 2005:3) om karenstider vid hantering av livsmedel från djur som behandlats med läkemedel

Av 4 § framgår bl.a. att den aktiva substansen i ett läkemedel som används till livsmedelsproducerande djur måste återfinnas i bilaga 1, 2 eller 3 till Rådets förordning (EEG) nr 2377/90.

Gemenskapslagstiftning

Kommissionens direktiv 2001/93/EG om ändring av direktiv 91/630/EEG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning

Av *kapitel 1, artikel 8 i bilagan* framgår bl.a. att alla ingrepp som sker i annat syfte än att ge behandling eller ställa diagnos och som resulterar i skada i eller förlust av känslig kroppsdel ska vara förbjudna. Undantaget är bl.a. kastrering av galtar som inte sker genom att det slits i vävnader. Vidare framgår att ingreppet endast får utföras av veterinär eller en person som utbildats enligt föreskrifterna i artikel 5 i direktiv 91/630/EEG och som har erfarenhet av den teknik som används med lämpliga verktyg och under hygieniska förhållanden. Om kastrering görs efter den sjunde levnadsdagen får ingreppet endast göras under bedövning och med långtidsverkande smärtlindring utförd av en veterinär.

Europarådets rekommendation för hållande av gris, antagen av kommittén för europeiska konventionen för skydd av lantbrukets djur (T-AP) den 2 december 2004 (datum för ikraftträdande 2 juni 2005)

Enligt *artikel 24* ska operativa ingrepp vilka leder till stympning av gris generellt förbjudas. Åtgärder ska istället vidtas för att förebygga behovet av sådana ingrepp genom t.ex. avel eller ändrade rutiner för hållande och skötsel. Nationella ansvariga myndigheter får medge undantag från förbudet bl.a. i fråga om kastrering av hangrisar yngre än sju dagar. Kastrering av äldre grisar ska ske med bedövning och postoperativ smärtlindring.

Rådets förordning (EEG) nr 2377/90 av den 26 juni 1990 om inrättandet av ett gemenskapsförfarande för att fastställa gränsvärden för högsta tillåtna restmängder av veterinärmedicinska läkemedel i livsmedel med animaliskt ursprung

I *bilagorna 1, 2 och 3* listas de läkemedelssubstanser för vilka gränsvärden för högsta tillåtna restmängder i livsmedel (MRL) fastställts.

ALTERNATIVA TEKNIKER OCH SYSTEM

Uppfödning av okastrerade hangrisar

Uppfödning av okastrerade galtar anses ha fördelar med lägre produktionskostnader, bättre foderutnyttjande och högre köttprocent på slaktkroppen. Den okastrerade hangrisen tillåts utveckla hanliga karaktärsdrag och utöva de naturliga beteenden som styrs av hanliga könshormoner. Det positiva detta kan tänkas medföra anses dock inte överväga de negativa effekter det hanliga beteendet har i den begränsade stallmiljön. Sogrisar blir betäckta, vilket innebär ett etiskt problem inte minst på slaktlinjen med foster i olika utvecklingsstadiet. För att minska risken måste grisarna könssorteras, vilket innebär att galtarnas rang- och könsbeteende riktas mot andra hangrisar i boxen. Ständiga interaktioner mellan galtar som slåss och rider på varandra leder till allvarliga skador som benbrott och ryggradsbrott.

Galtlukten/-smaken är det största problemet ur konsumtionssynpunkt vid uppfödning av okastrerade hangrisar. Hur känslig konsumenten är för kött med galtlukst skiljer sig mellan individer. Kvinnor förefaller vara mer känsliga än män. Galtlukst orsakas huvudsakligen av ämnena androstenon och skatol, och framträder starkast när köttet värms upp.

Androstenon är en steroid som bildas i testikeln. Androstenonnivån ökar med stigande ålder och pubertetens inträdande. Då androstenon är lipofilt, d.v.s. är mycket fettlösligt, lagras cirkulerande androstenon i galtens fettvävnad. Ämnet anses ge köttet en urinliknande odör.

Skatol bildas i tarmen av aminosyran tryptofan. En del av det skatol som bildas i tarmen tas upp i blodbanan, och övrigt utsöndras i avföringen. Skatol är liksom androstenon lipofilt och lagras i fettvävnad. Skatol kan bildas hos sogrisar och kastrerade hangrisar, men hanliga könshormoner påverkar nedbrytningen av skatol så att halten blir högre hos de okastrerade hangrisarna. Skatol anses ge köttet en gödselliknande odör.

Många av de slaktkroppar som sorteras bort på grund av galtlukst kan istället för att kasseras användas för att framställa t.ex. bacon eller kryddade produkter där galtlukten kan maskeras. Upphetning av produkten ökar dock risken för att odören åter tränger igenom, och toleransen är individuell även för de bearbetade produkterna.

Under åren 1990-1994 pågick slakteriorganisationens projekt Hangrisproduktion i Sverige, då okastrerade hangrisar föddes upp och slaktades med hjälp av kunskap och forskning främst från Danmark. Då den testmetodik som användes inte kunde garantera att samtliga slaktkroppar med galtlukst identifierades kom en del kött med med galtlukst ut i butikerna. Med dåvarande system blev dessutom utsorteringsprocenten för hög för att uppnå lönsamhet. Marknaden och konsumenter reagerade till en del negativt, och projektets krav – att inte äventyra det svenska grisköttets goda image – kunde inte uppfyllas. Slakteriorganisationen konstaterar att man, för att kunna återuppta hangrisproduktion, måste finna en säkrare utsorteringsmetodik samt ytterligare kunskap om produktion som ger en låg utsorteringsfrekvens. Även idag ser grisköttnäringen mycket allvarligt på risken att få ut kött eller köttprodukter med galtlukst till konsumenten.

Gruppering, skötsel och utfodring

De åtgärder som tas upp under denna rubrik innebär i de flesta fall att producenten föder upp hangrisar som inte kastreras. I dessa fall föreligger samma för- och nackdelar som ovan med uppfödning av okastrerade hangrisar och förekomst av slaktkroppar med galtlukt. Även slaktkroppar från sogrisar och kastrerade hangrisar kan ha galtlukt. Det finns därför ett behov av att med olika åtgärder hålla androstenonhalten låg eller sänka halten skatol och på så sätt minska förekomsten av slaktkroppar med galtlukt.

Grisarnas könsmognad påverkas av det sociala mönstret, grundat på kön och dominansförhållanden, i gruppen de hålls i. Genom att djurhållare aktivt iakttar och arbetar med grisarna och gruppernas sammansättning kan könsmognadens inträdande fördröjas, och androstenonhalten hos grisarna därmed hållas på en lägre nivå.

Genom att låta grisarna vistas i samma grupp från födsel till slakt utan att dela på grupperna har forskare funnit att halterna av både androstenon och skatol har kunnat hållas på en lägre nivå. Detta beror troligen på att de ämnen som frisätts i kroppen vid stress kan främja bildande av androstenon och skatol.

Skatol från avföring tas upp genom skinnet på grisarna. Genom att hålla boxen ren minskas givetvis risken för gödsel förorening. Därmed minskas även risken för slaktkroppar med galtlukt orsakad av skatol.

Mängden utsöndrat skatol kan styras med utfodringen, eftersom skatol bildas genom bakteriell nedbrytning av födan i grovtarmen. Så ökar t.ex. ett fodermedel med hög energihalt halten skatol. Genom utfodring med kolhydrater med låg smältbarhet kan bildandet av skatol i tarmen minskas p.g.a. att mikrofloran i tarmen ändras. T.ex. har utfodring med potatismjöl sista tiden före slakt visat sig ha mycket god effekt. Även cikoria har prövats, dock med något sämre resultat än potatismjöl. Blötutfodring, fri tillgång till vatten och mindre fiberrikt foder är andra åtgärder som kan minska skatolhalten.

I flera länder skickas galtarna till slakt vid en lägre ålder, då grisarna ännu inte har hunnit uppnå könsmognad. Androstenonhalten kan därmed vara låg. Könsmognadsåldern varierar dock mycket, varför detta inte är en säker metod att undvika galtlukt i slaktkroppen.

Avel och hormoner

När det gäller androstenon- och skatolnivåer hos gris finns både rasskillnader och individuella skillnader. I studier har forskare tagit fram genetiska program för att selektera bort individer som nedärver höga androstenonnivåer, eftersom detta hormon har hög arvbarhet (arvbarheten för skatol är lägre). Vid avel genom selektion finns alltid en risk för oönskade bieffekter. Avel för sänkt halt av androstenon har hittills medfört sänkta nivåer även av andra könshormoner. Detta har fått försämrade könsfunktioner hos avelsdjuren, såsom försämrad brunst på gyltor och försenad könsmognad, till följd. Forskningen idag är därför inriktad på att finna den gen som kodar specifikt för androstenon.

Det är möjligt att könssortera sperma för artificiell insemination. I praktiken skulle detta medföra att enbart sogrisar föds upp till slakt. Fortfarande skulle sannolikt många besättningar ha kvar galtar för att betäcka gyltgrupper, vilket innebär att det ändå skulle finnas några hangrisar kvar i slaktgrisproduktionen.

Den metod för att könssortera sperma som finns tillgänglig idag är flödescytometri, d.v.s. X- och Y-kromosombärande spermier skiljs åt med hjälp av infärgning av cellernas DNA. Forskningen strävar efter att göra flödescytometrin snabbare för att den ska kunna ha någon praktisk tillämpning.

Ett intressant projekt pågår för att könssortera sperma genom att agglutinera ytproteiner på X-kromosombärande spermier. Enligt företaget Ovasort Ltd (Storbritannien), som innehar patent på metoden vilken ännu inte används i produktionen, är denna form av könssortering kostnadseffektiv och snabb (*Welsh Assembly Government 2007*). Projektet utförs i samarbete med Dansk Svineproduktion (Danmark) och Norsvin (Norge).

Tillförsel av steroider och hormoner för att hindra könsrodnaden har provats. Effekten har dock varit kortvarig, och har inte på ett tillförlitligt sätt minskat risken för galtlukt. Det finns dessutom branschpolicies och en konsumentopinion mot att tillföra hormoner till livsmedelsproducerande djur. Metoden är därför knappast tillämpbar i Sverige.

Så kallad immunokastrering innebär att galtarna injiceras med ett ”vaccin” – en syntetiskt framställd kopia av den kroppsegna substansen GnRH (Gonadotropin-releasing hormone). Behandlade grisar bildar antikroppar mot sitt eget GnRH-hormon. Därigenom blockeras den hormonpåverkan som normalt styr könsrodnaden hos grisarna. Immunokastrering är sannolikt det snabbast framkomliga alternativet till kirurgisk kastrering. Preparatet Improvac[®] dominerar marknaden för immunokastrering och används kommersiellt i Australien, där ca 25 % av galtarna immunokastreras idag. Två injektioner per behandling har visat sig ge bästa resultat. Det finns teoretiskt två möjliga behandlingsstrategier:

1) *Tidig immunokastrering*: smågrisarna behandlas vid låg ålder, vilket medför att testiklarna tidigt stannar i utveckling. Grisarna skulle därmed födas upp som kastrerade. Tillverkaren av preparatet Improvac[®] hävdar att effekten är reversibel, d.v.s. går tillbaka med tiden. Tidig immunokastrering har därför hittills inte tillämpats i praktiken. Enligt helt nyligen publicerad svensk forskning visar dock att effekten av preparatet kvarstår så länge som 22 veckor efter andra injektionen. De studerade grisarna injicerades vid ca 14 samt ca 18 veckors ålder (*Zamaratskaia et al. 2007*).

2) *Sen immunokastrering*: hangrisarna får växa upp okastrerade. Inom lämplig tid innan slakt (rekommenderat 8 och 4 veckor före slakt, d.v.s. vid ca 20 och ca 24 veckors ålder) behandlas grisarna så att hormonproduktionen upphör. Detta är gängse metod i de länder där immunokastrering används.

Inget preparat för immunokastrering finns ännu godkänt för användning i Sverige. Metoden har därför inte kunnat prövas under praktiska förhållanden inom svensk grisproduktion. I en enkätstudie beställd av Djurskyddsmyndigheten (*Lagerkvist et al. 2006*) undersöktes konsumentens inställning till immunokastrering av grisar. Resultatet kan tolkas som att svenska konsumenterna är positiva till behandlingen. De svarande konsumenterna var villiga att betala mest för kött från en immunokastrerad gris utan risk för galtlukt. Något mindre ville konsumenterna betala för kotletten från en gris kastrerad utan bedövning men också utan risk för galtlukt. Allra minst var de svarande beredda att betala för köttet från okastrerade hangrisar med risk för galtlukt.

Improvac[®] registrerades i januari 2007 för användning i Schweiz som hittills enda europeiska land. Först i slutet av året kommer preparatet att finnas tillgängligt på marknaden.

Övrig kastrering

Kemisk kastrering innebär att testikelvävnaden förstörs med hjälp av kemikalier. Ingreppet är mycket smärtsamt. Metoden är dessutom ingen säker metod att få bort galtlukt, och är i praktiken inte något tänkbart alternativ i Sverige.

Kirurgisk kastrering utförs idag på så gott som alla landets hangrisar avsedda för

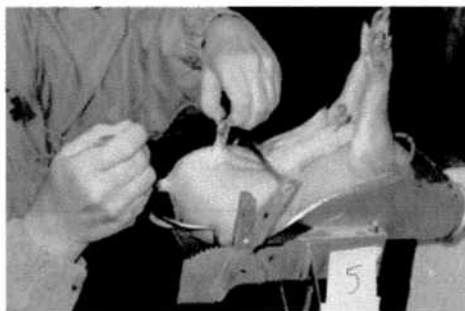

foto: Marie Sterning, SLU

slakt. Ingreppet innebär i de allra flesta fall att en lekman, oftast djurägaren själv eller en djurskötare, utför ingreppet utan föregående bedövning. Enligt djurskyddsförordningen⁴ måste grisarna vid kastreringen vara yngre än sju dagar gamla (äldre djur får kastreras av veterinär och måste då först bedövas). Den konventionella kastreringen utan bedövning går mycket snabbt. Dock är ingreppet plågsamt, då man drar i rikt

nervförsedd vävnad. Vid bedövning före kirurgisk kastrering blir ingreppet avsevärt mindre smärtsamt, även om grisen sannolikt känner en viss smärta vid bedövningsinjektionen. Grisen kommer i samband med bedövningen att utsättas för ytterligare hanteringsmoment vilka upplevs som stressande av grisen.

BESKRIVNING AV SITUATIONEN I NORGE

Norge befinner sig i en världsunik situation, då landet sedan den 1 augusti 2002 har en djurskyddslagstiftning som förbjuder kastrering av smågrisar utan bedövning. Grisar äldre än sju dagar ska förutom bedövning ges långtidsverkande smärtlindring i samband med ingreppet. I lagen som antogs av Stortinget slås också fast att grisar från år 2009 inte längre får kastreras alls.

Efter en enkätundersökning som utfördes två år efter att lagen antagits (*Fredriksen & Nafstad 2006*) gjordes en sammanställning av veterinärers och producenters erfarenheter av systemet. Reaktionerna på systemet var blandade inom båda yrkeskategorierna. Detsamma gäller bedömningen av huruvida bedövning före kastrering förbättrar djurskyddet för grisarna. Många av dem som svarat i utvärderingsstudien ser ett problem i att grisarna måste hanteras fler gånger då de bedövas före kastreringen. De är osäkra på om smärtlindringen uppväger den ökade stress som hanteringen medför. Mindre än en femtedel av producenterna ansåg att det nya systemet har inneburit ökad välfärd för djuren. Bland veterinärer anser däremot ca två tredjedelar att smågrisarnas välfärd faktiskt har förbättrats. Systemet har, enligt studien, medfört att grisarnas medelålder vid kastrering har stigit något. Ekonomiskt har lagstiftningen, enligt utvärderingsstudien, inneburit extra utgifter för producenterna.

⁴ 25 § Djurskyddsförordningen (1988:539)

Norsk lagstiftning om kastrering av gris – utdrag av aktuell text

Lov om dyrevern (LOV-1974-12-20-73) Kapittel II, 13 §, 1:

Departementet kan gje føresegn med forbod mot å kastrera gris.*

Forskrift om hold av svin (FOR 2003-02-18 nr 175) Kapittel II, 10 § :

Inngrep som skjer i annen hensikt enn å gi behandling eller å stille diagnose er forbudt. Kastrering av smågriser under 4 uker er tillatt frem til 1. januar 2009. Inngrepet skal utføres av veterinær med bruk av bedøvelse, og utført på smågris eldre enn 7 dager skal det i tillegg til bedøvelse brukes langtidsvirkende smertebehandling gitt som injeksjon i forbindelse med inngrepet.**

*) sv: Departementet kan føreskriva om forbud mot att kastrera gris.

**) sv: Ingrepp som sker i annat syfte än att ge behandling eller ställa diagnos är förbjudet. Kastrering av smågrisar yngre än 4 veckor är tillåten fram till den 1 januari 2009. Ingreppet ska utföras av veterinär och under bedövning. Smågrisar äldre än 7 dagar ska utöver bedövning ges långtidsverkande smärtlindring genom injektion i samband med ingreppet.

De ekonomiska förutsättningarna för norsk grisproduktion skiljer sig från förutsättningarna i Sverige, genom statligt stöd och höga importtullar. Facktidningen Kjøttbransjen (*Kjøttbransjens Landsforbund 2007*) oppger att antalet grisproducenter i Norge trots detta minskar kraftigt. Under de senaste fem åren har 29 procent av producenterna opphørt med verksamheten. Samtidig finns en ökande efterfrågan på griskjøtt både i Norge och internationellt. Dette har inneburit att Norge under 2007 har sänkt importtullen på griskjøtt, enligt tidningen. Tidigare har det, enligt oppgift, knappast funnits något importert griskjøtt alls i de norske butikerna. Sannolikt kommer den sänkte importtullen därför att medføre økad konkurrens med kærvere økonomiske villkor for de norske grisproducenterna. Dærmed økar även betydelsen av den kostnad (främst i form av veterinærarvode) som bedövning före kastrering innebær. Idag kastreras i stort sett alla hangrisar i Norge. Næringsen fruktar att rædsla for kjøtt med galtlukst ska leda till minskad konsumtion av griskjøtt dâ ett forbud mot kastrering intræder år 2009. Forskere har førsøkt berækna den minskning i producentintækter som blir føljdén, bl.a. på grund av utsorterede slaktkropper med galtlukst. Minskningen kan komma att motsvara cirka 1 Euro per slaktad gris.

Strategi inför kastreringsförbudet år 2009

Inför det norske kastreringsförbudet som træder i kraft år 2009 initierade Norges forskningsrâd m.fl. en kraftfull samling med målet att förbudet ska kunna efterlevas utan att det får stora negativa konsekvenser for vare sig producenter, kjøttindustri eller konsumenter. For att oppnâ målet startades år 2004 ett norsk forskningsprogram som till till två tredjedelar finansieras med statliga medel och till en tredjedel av næringsen. Programmet är indelat i två faser. Under fas ett, som pågick under åren 2004-2006, har forskningsprojeckt drivits inom fem prioriterte områder:

Genetik – forskningen syftar till att öka kunskapen om hur generna påverkar förekomsten av androstenon och skatol hos grisar, och till att kunna använda denna kunskap i avelsarbetet.

Utfodring, skötsel och miljö – effekten på förekomsten av androstenon och skatol hos grisarna studeras vid olika praktiska åtgärder på besättningsnivå under uppfödningen.

Snabbanalysmetoder för detektion av galtluk – forskningen strävar efter att finna effektiva on-line-metoder för att snabbt och kostnadseffektivt kunna identifiera kött med galtluk på slaktlinjen.

Konsumentuppfattning och produktutveckling – projektet söker sätt att kunna ta tillvara och förädla kött från okastrerade hangrisar så att eventuell galtluk inte innebär ett problem för konsumenterna. Forskningen undersöker även vilka faktorer som styr den enskilda konsumentens uppfattning av galtluk.

Könsrelaterad fysiologi – forskningen har målet att finna avelsgaltar med naturligt låg halt androstenon i plasma och fettvävnad, men med opåverkade reproduktionsfunktioner.

En utvärdering av forskningsmål och -resultat under fas ett för respektive projekt utfördes under hösten 2006. Utvärderingsgruppen konstaterar i sin rapport (*Norges Forskningsråd 2007*) att den norska strategin att förbjuda kastrering av hangris är av stor betydelse för norsk grisproduktion. Till yttermera visso har strategin stor internationell betydelse, eftersom nationer som ännu inte valt en strategi i frågan följer utvecklingen i Norge med stort intresse. Många länder kan, enligt utvärderingsgruppen, förväntas följa Norges exempel och införa ett kastreringsförbud. Gruppen beskriver det norska forskningsprogrammet, som i fas ett tilldelats 18 miljoner norska kronor, som väl sammanhållet över projektgränserna. Forskningen uppges hålla toppkvalitet och trots ambitiösa delmål med omfattande datainsamling håller projekten tidsplanerna.

Utvärderingsgruppen rekommenderar fortsatt finansiering (enligt tidigare förslag om 27 miljoner norska kronor) till samtliga projekt i fas två för att slutföra forskningen enligt plan till år 2008. Gruppen föreslår också att forskningen även fortsatt fokuserar på de i projekten ingående områdena, och att inga nya projekt initieras. Sålunda menar utvärderingsgruppen att forskning rörande t.ex. könssorterad sperma och immunokastrering bör lämnas därhän tills vidare.

Förhoppningarna om att ha funnit en lösning på kastreringsproblemet inför det stundande förbudet år 2009 är små, anser norska forskare. Dessa hoppas enligt uppgift på att Norges jordbruksminister ska arbeta för att bibehålla det system som tillämpas idag, och att det stundande förbudet upphävs av Stortinget på obestämd framtid. Från departementshåll menar man dock att förbudet sannolikt kommer att införas som planerat.

GRISKASTRERING UR ETT EUROPEISKT PERSPEKTIV

Norge drar ett tungt lass som föregångsland när det gäller förbud mot obedövad griskastrering och forskningen runt alternativen. Enligt norska forskare är internationellt samarbete nyckelord för såväl forskning som lagstiftning rörande griskastrering.

EU:s kommission arbetar för att sammanställa ett underlag för framtida beslutsfattande angående den obedövade kastreringen i gemenskaps-

lagstiftningen. European Food Safety Authority (EFSA) fick år 2003 i uppdrag av kommissionen att göra en vetenskaplig genomgång av smågriskastrering ur ett välfärdsperspektiv (*European Food Safety Authority 2004*). EFSA-rapporten belyste områden där ytterligare forskning var nödvändig. Kommissionen saknade dessutom fakta om praktiska rutiner i de olika medlemsstaterna vid kastrering av grisar.

Kommissionen utlyste därför medel till en s.k. Specific Support Action (SSA)⁵ för att fylla kunskapsluckorna (*Europeiska Unionens kommission 2005*). Denna SSA ska arbeta genom workshops, seminarier och andra typer av nationella och internationella träffar. På så sätt förväntas projektet dels inhämta och dels sprida åsikter, kunskaper och fakta i syfte att förbättra välfärden för grisarna.

Ett omfattande och ambitiöst projekt som engagerar forskare och forskargrupper i hela Europa sökte och tilldelades de utlysta SSA-medlen våren 2006. Projektet PIGCAS (Attitudes, practices and state of the art regarding piglet castration in Europe) initierades och samordnas av Michel Bonneau, forskare vid det franska universitetet Institut National de la Recherche Agronomique. Det stora antalet deltagande parter är uppdelat i en inre kärngrupp (14 personer) och en yttre cirkel (96 personer). Kärngruppen ansvarar för planering av fem definierade arbetsprojekt. Hittills har två arbetsprojekt utförts i form av enkätstudier. Den första undersökningen gällde inställningen till griskastrering hos konsumenter, intressenter, myndigheter och producenter i Europa. Den andra gällde de kastreringsmetoder som tillämpas i de europeiska länderna enligt producenter, veterinärer och andra intressenter. Arbetsprojekten 1 och 2 har sammanställts regionvis – deltagande nationer har indelats i fyra regioner med var sin koordinator. Sammanställningen slutfördes i oktober i år. Slutrapportering av hela projektet beräknas ske våren 2008.

PIGCAS utgör dessutom en plattform för samordning av pågående forskning runt griskastrering och dess alternativ i de europeiska länderna. En kort sammanställning av pågående forskningsprojekt har redovisats i PIGCAS:s projektbeskrivning:

Norge

- Galtluktt ur ett genetiskt perspektiv.
- Androstenon i fett relaterat till testikelaktivitet.
- Skötsel och utfodring av okastrerade hangrisar.
- Snabba on-line-metoder för sortering av slaktkroppar av hangris.
- Galtkött ur konsumentsynpunkt och effekt av processning.

Schweiz – forskningsprojekt Pro-Schwein:

- Alternativ till obedövad kastrering ur konsumenters och intressenters synvinkel.
- Sammanställning av vetenskapliga fakta rörande bedövad kastrering, immunokastrering, utfodringsåtgärder, andra skötselåtgärder vid uppfödning av okastrerade hangrisar samt snabba on-line-metoder.

Belgien

- Litteraturstudie över könssortering av grissperma.
- Skötselstrategier för att minska förekomsten av galtluktt, samt detektionsmetoder såväl före som efter slakt.

⁵ FP6-2005-SSP-5A, area 8.1. B.1.4., task 4

Storbritannien

- Skötsel av galtar som hålls till högre slaktvikter
- Förekomst av galtluk i slaktkroppar vid olika slaktvikter
- Fysiologiska orsaker till galtluk och möjligheter till genetisk kontroll

Sverige

- Enskilda geners effekt på förekomst av galtluk
- Möjlighet att maskera galtluk i bearbetade produkter
- Påverkan av immunokastrering, boxstorlek och skatolminskande utfodring på djurvälstånd och förekomst av galtluk.
- Påverkan på androstenon- och skatolhalt vid utnyttjande av kolhydrater med låg smältbarhet och HCG.

Danmark

- Påverkan på köttkvalitet och livsmedelssäkerhet vid ekologisk produktion och utfodring med fruktanrikt foder.

Frankrike

- Utvärdering av smärta vid kirurgisk kastrering.
- Utvärdering av den smärtlindrande effekten av lokalbedövning före kastrering.
- Påverkan på immunsystemet vid kastrering.

Tyskland

- Påverkan på metabolism hos immunokastrerade hangrisar.
- Påverkan av olika kastreringsmetoder på smärtreaktioner, tillväxt och stress.
- Påverkan på skatolminskande utfodring på odörer runt grisbesättningar.
- Påverkan på skatolminskande utfodring på galtluk.

Spanien

- Galtluk beskriven utifrån data rörande genom, proteom, transkriptom och fenotyp.
- Kastrering ur företagarperspektiv.

EU-kommissionen inbjöd till en workshop i Bryssel den 29 januari 2007 med temat "Castration of piglets – Reflections towards alternatives: scientific and socio-economical aspects". Vid mötet redogjordes för det aktuella forskningsläget i frågan, varefter en rad internationella intresseorganisationer företrädande bl.a. producenter, livsmedelsbranschen, konsumenter och djurskydd gav sin bild av problemen runt griskastrering. Mötet enades om ett sammanfattade dokument (*SCFCAH 2007*) där det konstateras att kastrering utan bedövning är ett smärtsamt ingrepp, men att även alternativa metoder måste utvärderas med avseende på för- och nackdelar ur välfärdssynpunkt. Dessutom måste de alternativa metodernas påverkan på livsmedelssäkerhet och ekonomi, liksom metodernas konsumentacceptans och tillämpbarhet i fält utredas. Det konstateras att införande av ett förbud mot kastrering utan tillgängliga alternativ skulle allvarligt påverka grisproduktionen inom EU. För att möjliggöra att alternativa metoder kan tillämpas måste konsumenter och andra intressenter öka sin acceptans. Detta bör ske genom mer och tydligare information.

DISKUSSION

Den obedövade kastreringen av smågrisar innebär ett välfärdproblem som under flera år har varit uppmärksammat på EU-, myndighets- och forskarnivå. Bland

producenter finns en stor rädsla framför allt för att förändringar ska innebära minskad konsumtion av griskött, men även för ökade kostnader i produktionen. För ögonblicket upplever grisproduktionen särskilt kärva ekonomiska villkor. Detta medför en stor känslighet för tillkommande utgifter, och det är oundvikligt att djurskyddet vägs mot ekonomin.

Reaktionerna mot smågriskastrering utan bedövning från konsumenthåll har hittills varit sparsamma. I Sverige har inte ingreppet föranlett några livliga diskussioner. Filmen "Vårt dagliga bröd" ("Unser täglich Brot") av den österrikiske dokumentärfilmaren Nikolaus Geyrhalter hade Sverigepremiär den 28 september i år. I filmen studeras den industriella matproduktionen i Europa, med obedövad kastrering av smågrisar som ett av flera inslag. Enligt medias recensioner skildras matindustrin "med vackert foto på ett upprörande och plågsamt sätt" (*Magnusson 2007, Söderqvist 2007 m.fl.*). Många kommer sannolikt att se den uppmärksammade filmen, och därmed är det troligt att kastreringen av smågrisar får en helt ny fokus från konsumenthåll.

Norge, Schweiz, Belgien och Nederländerna har lagstiftat eller tagit principbeslut mot obedövad kastrering av smågrisar. 2009 är ett årtal som anges i flera sammanhang som lämpligt för att upphöra med kastrering utan föregående bedövning. Åsikterna om denna klara markering går isär. I diskussioner på EU-nivå har företrädare för departement och intresseorganisationer framfört synpunkten att lagstiftning måste till för att få en förändring till stånd. Från forskarhåll har framförts att det inte finns några möjligheter att finna en lösning på problemet före år 2009. Producenter menar att ett förbud mot obedövad kastrering inte är acceptabelt innan en alternativ lösning finns.

Forskare vid Sveriges Lantbruksuniversitet bidrar med framstående forskning, samordnad av professor Kerstin Lundström, om alternativ till kastrering utan bedövning. Lagstiftningsmässigt har Sverige hittills intagit en avvaktande hållning i frågan. De alternativ till kirurgisk kastrering som presenterats i denna rapport är ännu inte så färdigutvecklade att de kan användas i praktiken, även om forskningen gör kontinuerliga framsteg. Jordbruksverket anser att det är angeläget att bidra med forskningsmedel till lämpliga projekt för att utveckla tekniker och system med syfte att frångå den obedövade kastreringen av smågrisar.

Det är sannolikt att EU-kommissionen kommer att tillkännage en policy angående kastrering av smågrisar inom de närmaste åren. Givetvis är det möjligt att upprätthålla status quo i avvaktan på framtida gemenskapslagstiftning. Emellertid bör det övervägas om ett framtida förbud mot kastrering utan föregående bedövning bör införas i svensk lagstiftning. För att ge forskningen mer tid föreslås i så fall att ett eventuellt förbud träder i kraft år 2012. Alternativt kan ett principbeslut fattas om att obedövad kastrering ska förbjudas så snart alternativa metoder för att säkerställa kvaliteten på griskött finns. Ett sådant principbeslut får dock sannolikt liten effekt om inte initiativet kommer från branschen och intresseorganisationer. Jordbruksverket anser inte att ett totalförbud mot kastrering av gris bör införas i svensk lagstiftning. Enligt djurskyddsförordningen⁶ är det tillåtet att kastrera handjur av andra djurslag, varför ett förbud mot kastrering av gris vore ologiskt. Det kan dessutom finnas skäl att kastrera hangrisar vilka inte i första hand är avsedda för slakt, såsom

⁶ 25 § Djurskyddsförordningen (1988:539)

probergaltar (galtar vilka hålls för att stimulera brunst hos suggor), sällsapsgrisar etc.

Bland svenska grisproducenter förefaller finnas en motvilja, starkare än i andra EU-länder, mot att föda upp okastrerade hangrisar. Något av denna motvilja kan bottna i att det inte finns någon tradition för denna uppfödningssform, eftersom i princip alla hangrisar avsedda för slakt kastreras i Sverige. Kunskaper om skötselåtgärder för att motverka negativt galtbeteende är därför inte självklara för alla djurhållare. Information, kurser, korta seminarier eller rådgivning kan vara åtgärder som bidrar till att öka benägenheten att föda upp okastrerade hangrisar i producentled.

Könssorterad sperma och immunokastrering har tidigare framhållits som de bästa alternativen till obedövad kastrering för grisproduktionen i Sverige. De framsteg som görs rörande sortering av spermier genom agglutination antyder att den könssorterade sperman kommer att kunna användas i produktion inom en relativt snar framtid. Jordbruksverket kommer att inleda en diskussion med intressenter i Sverige om huruvida principen med könssorterad sperma anses tillämpbar, och med involverade företag i Norge, Danmark och Storbritannien om praktisk erfarenhet av metoden.

Immunokastreringen har tidigare endast ansetts vara ett alternativ vid uppfödning av hangrisar vilka kastreras genom injektioner kort före slakt. I EU-diskussioner har forskare och politiker varit oförstående till den svenska inställningen att inte vilja föda upp hangrisarna som okastrerade, utan att immunokastrera dem tidigt under uppfödningen. De svenska forskningsrönen inger hopp om att det ändå kan vara möjligt att behandla grisarna tidigt, vilket aktualiserar immunokastreringen som alternativ. Det finns en risk för en etikdebatt ur konsument synpunkt, eftersom behandlingen berör hormonproduktionen hos grisarna. För att en eventuell diskussion inte ska grundas på felaktiga fakta utan föras konstruktivt, är en omsorgsfullt planerad informationskampanj troligen nödvändig om preparat för immunokastrering ska introduceras i svensk grisproduktion. Som exempel kommer Jordbruksverket att följa utvecklingen rörande immunokastrering i Schweiz.

En åtgärd som är direkt tillämpbar är att bedöva grisarna innan kastreringen. Enligt författningen⁷ måste bedövningen i så fall utföras av veterinär. Från branschen har framförts att det inte finns ekonomiskt utrymme för veterinärvode i den omfattning det skulle innebära att bedöva alla grisar som ska kastreras. Det finns dessutom farhågor att det blir svårt att få tag på en veterinär vid det tillfälle då det är lämpligt att kastrera grisarna, eftersom antalet veterinärer vilka bedriver grispraktik förefaller minska.

Ett alternativ skulle kunna vara att djurhållarna själva tillåts bedöva grisarna. Inledande diskussioner om detta har förts vid Jordbruksverket. I diskussionen har framförts invändningar mot att lämna ut analgetika – läkemedel med bedövande effekt - till en så stor och heterogen yrkesgrupp som grisproducenterna utgör. Användningen befaras bli svår att kontrollera, även om förskrivaren är besättningsveterinären. Det skulle dessutom krävas en kontinuerlig förskrivning av relativt stora kvantiteter. Jordbruksverket fortsätter diskussionen om bedövning utförd av djurhållare före kastrering. Bland annat kommer initiativ att

⁷ 22 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2002:57) om veterinärs rätt att förskriva och tillhandahålla läkemedel i anslutning till djursjukvård och djurhälsovård

tas till en mindre workshop i ämnet under våren 2008. Verket har dessutom för avsikt att göra en sammanställning av forskning rörande effekten av bedövning före kastrering för att kunna göra en rättvisande jämförelse av kastrering med respektive utan bedövning ur djurskyddssynpunkt.

SLUTSATSER

- Jordbruksverket rekommenderar fortsatt finansiering av svenska projekt för att utveckla tekniker och system med syfte att frångå den obedövade kastreringen av smågrisar.
- Det bör övervägas om ett framtida förbud mot kastrering utan föregående bedövning bör införas i svensk lagstiftning. Alternativt kan ett nationellt principbeslut fattas om att obedövad kastrering ska förbjudas så snart alternativa metoder för att säkerställa kvaliteten på griskött finns.
- Utvecklingen av nya metoder för att könsortera galt sperma kommer att följas aktivt av Jordbruksverket.
- Inför en eventuell framtida introduktion av immunokastrering studeras den informationskampanj rörande behandlingen som bedrivs i Schweiz.
- Jordbruksverket fortsätter diskussionen om bedövning utförd av djurhållare före kastrering.

REFERENSER

Djurskyddsmyndigheten. 2005. *Rapport över regeringsuppdrag om kastrering av smågrisar*. Dnr 2005-1392.

Djurskyddsmyndigheten. 2006. *Redovisning av uppdrag om kastrering av smågrisar*. Dnr 2006-1972.

European Food Safety Authority. 2004. *Welfare aspects of the castration of piglets*. The EFSA Journal 91:1-18.

Europeiska Unionens kommission. 2005. *Call for proposals for indirect RTD actions under the specific programme for research, technological development and demonstration: Integrating and strengthening the European Research Area – Policy support and anticipating scientific and technological needs*. Call identifier: FP6-2005-SSP-5A. Official Journal of the European Union C325/29, 22.12.2005.

Fredriksen, B., Nafstad, O. 2006. *Kastrering av gris – erfaringer etter to års praktisering av nytt regelverk*. Norsk Veterinærtidsskrift, nr 4/2006(118): 219-226.

Kjøttbransjens Landsforbund. 2007. *Færre svine-produsenter*. Medlemsblad Kjøttbransjen 5/6: 8 (notis).

Kjøttbransjens Landsforbund. 2007. *Nedsatt toll på svinekjøtt*. Medlemsblad Kjøttbransjen 5/6: 8 (notis).

Lagerkvist, C.J., Carlsson, F., Viske, D. 2006. *Swedish Consumer Preferences for Animal Welfare and Biotech: A Choice Experiment*. AgBioForum, 9(1): 51-58.

Magnusson, J. 2007. *"Vårt dagliga bröd"*. Dagens Nyheter, 27 september 2007 (filmrecension).

Norges Forskningsråd. 2007. *Hanngris – Evalueringsrapport*. ISBN 978-82-12-02419-9 (pdf)

SCFCAH – Working group of the Standing Committee on the Food Chain and Animal Health. 2007. *Conclusions of the Workshop on the castration of piglets – Reflections towards alternatives*. Bryssel, 29 januari 2007.

Söderqvist, J. 2007. *Raffinerat omänskligt*. Svenska Dagbladet, 28 september 2007 (filmrecension).

Welsh Assembly Government. 2007. *Innovative sex sorting technology saves farmers' bacon*. Advances Wales 51: 18-19.

Zamaratskaia, G., Rydhmer, L., Andersson, H.K., Chen, G., Lowagie, S., Andersson, K., Lundström, K. 2007. *Long-term effect of vaccination against gonadotropin-releasing hormone, using Improvac™, on hormonal profile and behaviour of male pigs*. Animal Reproduction Science, article in press (E-pub 10 juli 2007).

Jordbruksverket

Forskning kan göra smågris-kastrering onödig

Flera länder i Europa har förbud mot kastrering av smågrisar utan bedövning. Tidigast 2012 tror Jordbruksverket att den obedövade kastreringen kan upphöra även i Sverige. Nya metoder som gör ingreppet onödigt är på väg. Men mer forskningsmedel krävs om metoderna ska kunna gå från småskaliga försök till praktisk användning i slaktsvinsproduktionen.

I Sverige kastreras i princip alla hangrisar som föds upp till slakt. Ingreppet görs för att undvika galtsmak i köttet. Kastreringen sker utan bedövning och är ett djurskyddsproblem. Tidigast 2012 tror Jordbruksverket att den obedövade kastreringen kan upphöra i Sverige. Forskningen kommer att behöva minst fem år på sig för att hitta praktiskt användbara alternativ till ingreppet. Förutsättningen är att forskningsprojekten på området får finansiella resurser.

Könssortering ett alternativ

I den rapport som Jordbruksverket har lämnat till regeringen pekar verket ut två alternativ till kirurgisk kastrering som mest intressanta: Könssortering av galtasperma och immunokastrering. Det första alternativet innebär att sugor insemineras med galtasperma där alla spermier med Y-kromosom har sorterats bort. När tekniken fungerar föds bara smågrisar av honkön och kastrering behövs därmed inte. En snabb teknik för könssortering av galtasperma har utvecklats i Storbritannien men har ännu inte börjat användas kommersiellt.

Immunokastrering troligaste alternativet

Den andra metoden är så kallad immunokastrering. Här injiceras hangrisen med ett "vaccin" som gör djuret immunt mot det hormon som styr könsutvecklingen. Nya svenska forskningsrön pekar mot att det kan vara möjligt att behandla grisarna i vid låg ålder. Jordbruksverket tror därför att immunokastrering är den metod som snabbast kan komma att ersätta den kirurgiska kastrering utan bedövning som används idag.

Inga godkända preparat i Sverige

Inget preparat för immunokastrering finns ännu godkänt för användning i Sverige. Metoden har därför inte kunnat prövas under praktiska förhållanden i svensk slaktsvinsproduktion. Producenter i Schweiz står dock i begrepp att börja använda immunokastrering i större skala och Jordbruksverket kommer noggrant att följa utvecklingen för att se hur metoden fungerar.

Kontaktperson

Lotta Andersson, lantbruksdjursenheten, 036-156117

AFTONBLADET

Största nyheterna till din mobil - beställ sms-flash

1 2 3

Textstorlek:

Foto: COLOURBOX.COM
SMÅRTSAMT Varje dag kastreras tusentals svenska smågrisar utan bedövning.

Kastreras – helt utan bedövning

1,5 miljon grisar kastreras varje år

Varje år kastreras drygt en och en halv miljon grisar i Sverige. Ingreppet utförs på så kallad blodig väg: Grisen spänns fast i en anordning så att bakkdelen ligger fri. Sedan snittas huden ovanför testiklarna upp med hjälp av en engångsskalpell, en vass tång eller ett rakblad varefter testiklarna dras ut och skärs loss. Såret sköljs med desinfektionsvätska och grisen släpps tillbaka till kullen.

Källa: Jordbruksverket och föreskrift DFS 2004:14

Pågående forskning

Forskare arbetar i dag med att hitta alternativ till dagens griskastrering. Mest lovande verkar försöken med så kallad immunologisk kastrering, där hangrisen ges ett slags vaccin mot könsrodnad. Det pågår också försök med att hitta metoder för att sortera bort spermier med Y-kromosomer som ger upphov till hangrisar.

Jordbruksverket rekommenderar regeringen att fortsätta satsa pengar på de svenska forskningsprojekten, men det kommer att dröja flera år innan någon metod kan tillämpas i större skala.

Varje dag utsätts 4000 smågrisar för smärtsamt ingrepp

Varje dag får drygt 4000 svenska smågrisar sina testiklar avskurna helt utan smärtlindring, trots att alla är överens om att ingreppet gör oerhört ont.

Bedövning blir för dyrt, tycker köttbranschen.

– Det är sorgligt att man tillåter den här formen av djurplågeri, säger Birgitta Ohlsson, folkpartistisk riksdagsledamot som har motionerat om att Sverige borde totalförbjuda obedövad kastrering.

Sådana motioner lämnas in så gott som varje år av företrädare för nästan alla partier, och miljöpartiet gick ut med ett förbudskrav i valrörelsen 2002. Nu är Jordbruksverket inne på samma linje, även om myndigheten uttrycker sig betydligt mer försiktigt:

”Det bör övervägas om ett framtida förbud mot kastrering utan föregående bedövning bör införas i svensk lagstiftning”, skriver myndigheten i en utredning som nyligen landade på jordbruksminister Eskil Erlandssons bord.

- Kan Norge så måste Sverige kunna, säger Birgitta Ohlsson.

Otrevlig lukt

Om inte hangrisarna kastrerades skulle köttet hos vissa vuxna galtar drabbas av så kallad ornelukt – en frän stank som orsakas av vissa ämnen i grisfettet. Galtlukten märks bara när köttet upphettas och är ingenting som svenska charkuterister vill riskera att sälja till kunderna, även om det sker i många andra europeiska länder. Än så länge har ingen metod att helt eliminera odören gett resultat.

Dessutom är okastrerade hangrisar besvärligare att hantera för uppfödaren.

Ingen betvivlar att smågrisarna har ont när de kastreras. Bara grisar som är yngre än sju dagar får kastreras utan bedövning, men ingen forskning tyder på att de skulle ha mindre ont än äldre grisar.

- De har lika väl utvecklade smärtbanor, säger Veterinärförbundets Johan Beck-Friis, som dock tycker att dagens system är det minst dåliga tills vidare.

Bristvara

I Norge kastreras grisarna av veterinär som ger bedövning. Denna lösning avfärdas av svenska svinuppfödare som alldeles för dyr och krånglig.

- Vi har inte veterinära resurser för att göra jobbet. Veterinärer är en bristvara på landsbygden, säger Jan Åke Robertsson, vd för intressebolaget Svenska Djurhälsovården som ägs av bland andra Scan.

Han säger att branschen har stort hopp om att den forskning som syftar till att hitta alternativ till kastreringen ska ge resultat.

- För vi tycker ju att det är jättetråkigt att utföra ingreppet.

Han tillägger:

- Rent teoretiskt kan man ju också lära vissa djurägare att hantera en bedövningsspruta, men då krävs i så fall en författningsändring.

Denna lösning är också någonting som Jordbruksverket har börjat föra diskussioner kring, men myndigheten lämnar i nuläget inga konkreta förslag till regeringen i ärendet.

Sara Rörbecker/TT

Publicerad 21 feb 2008 10:43

Grisar kan få kastreringsbedövning

I Sverige får smågrisar sina testiklar avskurna helt utan smärtlindring. Nu vill regeringen veta om bönderna själva kan ge sina djur bedövning, i väntan på att alternativ till kastrering tas fram.

NÄSTAN ALLA SAKKUNNIGA är överens om att ingreppet med obedövad kastrering gör ohyggligt ont på kultingarna. Deras vävnad är lika rik på nervtrådar som människans, och smärtbanorna är lika välutvecklade.

I december gav regeringen Jordbruksverket i uppdrag att föreslå alternativ till dagens metod, eftersom den anses onödigt plågsam.

I DAG PÅGÅR exempelvis forskning med så kallad immunologisk kastrering, där hangrisen ges ett slags vaccin mot könsmognad, samt försök med att hitta sätt att sortera bort spermier med Y-kromosomer så att bara hongrisar föds.

Men inget av alternativen är redo för fullskalig användning — långt därifrån. Därför ger regeringen nu Jordbruksverket ett nytt och kompletterande utredningsuppdrag, nämligen att se över om inte uppfödarna själva kan lägga bedövning på sina djur före ingreppet. I dag får bara veterinärer hantera den här typen av läkemedel.

Utredningen ska vara klar senast den 1 november i år. Den ska också ge svar på om det finns några problem med att ge bedövningsmedel till gris och om bedövningen kan gå ut över köttets kvalitet.

OM LAGEN ÄNDRAS kommer inte landets veterinärerna att applådera. De ser faror i att personer utan formell utbildning får hantera bedövningsmedel.

I Norge har obedövad kastrering varit förbjuden i flera år, men svenska uppfödare har avfärdat grannlandets modell med veterinär som lägger bedövning som för alldeles dyr och krånglig.

I många europeiska länder tillämpas inte ingreppet alls, men okastrerade hangrisar är inte någonting som vare sig uppfödare eller charkuterister vill handskas med i Sverige. Dels blir djuren svårhanterliga, dels riskerar deras kött att drabbas av en frän stank, så kallad ornelukt, vid tillagningen.

Sara Rörbecker/TT

SvD

Grym kastrering av kultingar

Publicerad: 5 mars 2008, 05.30. Senast ändrad: 5 mars 2008, 14.45

TV4:s Kalla Fakta-program om det utbredda bruket i Australien att flå bakdelen av ullproducenternas lamm utan bedövning, så kallad mulesing, har med all rätt upprört de flesta tittare och fått dem att inta en negativ attityd till farmarnas djurhållning. Upprördheten är förståelig, då det ju rör sig om ett vidrigt djurplågeri.

Inför denna vittnesbörd om ett av samhället sanktionerat djurplågeri finns det anledning att rannsaka oss själva. Här i Sverige kastreras 1 500 000 spädgrisar varje år utan någon som helst bedövning. Varje dag tas 4 000 små kultingar från sin mor, bara några dagar gamla, läggs på rygg, ett rakblad snittar upp deras pung, ett område ytterst känsligt och fullt av nerver, testiklerna dras ut och skärs loss. Och allt detta utan någon bedövning. Deras förtvivlade skrin når inte utanför svinstallarna, men det står klart att ingreppet är ohyggligt smärtsamt.

Det är anmärkningsvärt att veterinärer stillatigande kan medverka till denna behandling. Ingen katt- eller hundägare skulle någonsin tillåta att hans vän skulle utsättas för detta, men svin har låg status, och ingen lyssnar till deras ångestskrin från svinfabrikerna.

Norge har nått längre när det gäller kastrering av smågrisar. Där är obedövad kastrering förbjuden sedan flera år. I Sverige möter detta motstånd från svinuppfödarna, eftersom ett liknande system skulle bli dyrare. Jordbruksverket får anses sympatisera med svinfarmarna och torde nog inte vara intresserat av någon snabb förändring. Jordbruksminister Eskil Erlandsson har ärendet på sitt bord och är, enligt uppgift, positivt engagerad, men han måste ju också beakta den andra sidan av svineriet, den som förser oss med julskinka.

Insändare av Johnny Strand

Alingsås